

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων

Απο μέρους του Δ.Σ. ευχαριστούμε όσους παρευρίσκονται στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριό μας, κι' εκδηλώνουν μ' αυτό τον τρόπο το ενδιαφέρον τους στα θέματα του τομέα και του κλάδου μας. Θέλουμε ακόμη να ευχαριστήσουμε όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίησή της εκδήλωσης αυτής είτε οικονομικά, είτε τεχνικά, είτε οργανωτικά είτε επιστημονικά.

Το 5ο Συνέδριό μας χαρακτηρίζεται απο μερικά ιδιαίτερα στοιχεία που θα θέλαμε να επισημάνουμε:

1.-Γίνεται σε μια στιγμή, που η πολιτεία εκφράζει θεωρητικά το ενδιαφέρον της για τον τομέα των βιβλιοθηκών και δηλώνει την πρόθεσή της να πάρει μέτρα τόσο νομοθετικά όσο και διοικητικά για τη δημιουργία δικτύου βιβλιοθηκών, την ενίσχυση του θεσμού, "την ανάπτυξη ενός αυτοδύναμου αποκεντρωμένου πολιτιστικού κινήματος, που θα εμπλουτισθεί με νέα στοιχεία, όπως βιβλιοθήκη σε κάθε κοινότητα κλπ" (Είναι φράσεις απο το 5ετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης). Έχουν σημειωθεί παράλληλα μερικές θετικές πρωτοβουλίες για ίδρυση βιβλιοθηκών απο την πλευρά κρατικών φορέων, όπως π.χ. το Υπουργείο Νέας Γεννιάς ή το Υπουργείο Γεωργίας, όμως αυτές οι προσπάθειες και λίγες είναι, μικρές μόνο σταγόνες σε μια θάλασσα, αλλά κινδυνεύουν να χαθούν, αν δεν συντονισθούν και δεν ενταχθούν σε ένα γενικότερο, καλά οργανωμένο σύστημα.

2.- Έχουμε για πρώτη φορά ένα εκπρόσωπο της IFLA, το Γ.Γραμματέα της, καλεσμένο της ΕΕΒ, με τη βοήθεια του Υπουργείου Πολιτισμού.

3.- Παρευρίσκονται στο συνέδριο αυτό οι 38 συνάδελφοι των Δμοσίων Βιβλιοθηκών που ήρθαν στην Αθήνα για να παρακολουθήσουν ένα επιμορφωτικό σεμινάριο που οργάνωσε γι αυτούς το Υκ. Πολιτισμού. Αυτή η χρονική σύμπτωση

ήταν μία καλή ευκαιρία για να βρεθούν σήμερα μαζί μας οι συνάδελφοί μας απο την περιφέρεια και η συνάντηση πιστεύουμε ότι θάνει εκοικοδομητική για τις δύο πλευρές.

4.- Έχουμε μια εντυπωσιακή παρουσία ακοφίτων και σπουδαστών, που θα πλουτίσουν τις εργασίες του συνεδρίου με τη ζωντάνια και το δυναμισμό τους και ταυτόχρονα θα μεταφέρουν τις ανησυχίες και τα προβλήματά τους, που δυστυχώς προς το παρόν είναι πολλά και μεγάλα.

Θέμα του Συνεδρίου μας είναι: "Βιβλιοθήκες-Υπηρεσίες πληροφόρησης, βάση για την εθνική Ανάπτυξη."

Ήταν το θέμα του φετεινού Συνεδρίου της IFLA, που το κρατήσαμε και για μας, γιατί κρίναμε ότι παρουσιάζει ιδιαίτερη επικαιρότητα και για τη δική μας χώρα.

Εδώ πρέπει να δούμε μια πικρή αλήθεια: Άν είχε κατανοηθεί στη χώρα μας η σημασία των βιβλιοθηκών και της πληροφόρησης, και ο ρόλος τους στην εθνική μας Ανάπτυξη, δε θα είχε νόημα η επιλογή αυτού του θέματος. Υπάρχει όμως ακόμα μεγάλη ανάγκη πληροφόρησης πάνω στα θέματα της "Πληροφόρησης".

Το ίδιο θέμα όπως είπαμε, είχε φέτος και η IFLA. Πιστεύουμε ότι η επιλογή εκείνη δεν ήταν άσχετη με τον τόπο που φετεινού παγκόσμιου Συνεδρίου, δηλαδή την Αφρική, όπου υπάρχουν έντονα παρόμοια προβλήματα με τα δικά μας. Ελπίζουμε λοιπόν, ότι, όπως και εκείνο το Συνέδριο αναγνωρίσθηκε σα μια πολύ θετική συμβολή για το χώρο του, έτσι και το δικό μας συνέδριο, θα αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα στην πορεία της βιβλιοθηκονομίας της χώρας μας. Περιμένουμε ότι οι συζητήσεις θα δώσουν την ευκαιρία να μελετηθεί το όλο πρόβλημα στο σύνολό του, θα επισύρουν την προσοχή όλων, και ιδιαίτερα αυτών που έχουν τη μεγαλύτερη ευθύνη στη χάραξη της εθνικής μας πολιτικής, ώστε να βρεθούν οι καλύτερες λύσεις.

Τί είναι βιβλιοθήκη και ποιός είναι ο ρόλος της;

Η βιβλιοθήκη είναι δημόσιος οργανισμός. Ένας απο τους σκοπούς της είναι να συγκεντρώνει τις πληροφορίες, να τις κυκλοφορεί και να τις παρέχει σ' αυτούς που τις έχουν ανάγκη, για μόρφωση ή για ευχαρίστηση. Η έννοια της βιβλιοθήκης είναι δεμένη με το βιβλίο, με την καταγραμμένη δηλαδή γνώση της ανθρωπότητας, που αποτελεί τη μήμη της και μαζί την κινητήρια δύναμη για κάθε πρόοδο. Δεν μπορεί επομένως να υπάρξει ανάπτυξη πολιτιστική, επιστημονική, οικονομική, πολιτική, κοινωνική, χωρίς βιβλιοθήκες.

Χωρίς βιβλιοθήκες δε μπορεί να υπάρξει εκπαίδευση.

Η βιβλιοθήκη στο σχολείο δίνει το κέντρισμα για παραπέρα γνώση,

καλλιέργει την περιέργεια και ικανοποιεί τη δίψα για μάθηση.

Για να λειτουργήσει σωστά ένα σύστημα εκπαίδευσης χρειάζεται βιβλιοθήκες. Η βιβλιοθήκη θα μπει πρώτα στο Δημοτικό σχολείο. Το παιδί από τη μικρή του ηλικία θα πάρει τη συνήθεια να διαβάζει και η συνήθεια αυτή θα το συντροφεύει σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Η βιβλιοθήκη θα μπει στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, συνιστώντας πολύτιμο παιδαγωγικό εργαλείο, που θα εξοικειώσει το παιδί με την ατομική ή συλλογική εργασία και την έρευνα. Παράλληλα το λογοτεχνικό βιβλίο θα ευρύνει τους ορίζοντές του, νέου και του έφηβου, θα πλουτίσει το συναισθηματικό του κόσμο και θα βοηθήσει στη διαμόρφωση και ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του.

Η βιβλιοθήκη θα μπει στο Πανεπιστήμιο για να σηκώσει σημαντικό βάρος από το εκπαιδευτικό έργο του ιδρύματος, δίνοντας άλλη διάσταση στο σύστημα εκπαίδευσης.

Χωρίς βιβλιοθήκες δεν μπορεί να υπάρξει επιστήμη και έρευνα.

Η πρόοδος της επιστήμης δεν οφείλεται σε ανακαλύψεις που γίνονται από το μηδέν. Στηρίζεται στις προηγούμενες εμπειρίες και τις συσσωρευμένες γνώσεις. Η πρόοδος μιας κοινωνίας εξαρτιέται από την ικανότητά της να αφομοιώνει την επιστημονική και τεχνική γνώση που κληρονόμησε από τις προηγούμενες γενιές, και να τις αξιοποιεί για να χτίσει το μέλλον της.

Χωρίς πληροφόρηση δεν μπορεί να υπάρχει διοίκηση.

Ένας οργανισμός, μια υπηρεσία, ένα έθνος για να λάβει τις σωστές αποφάσεις και να καθορίσει την πολιτική του, έχει ανάγκη από σωστή πληροφόρηση. Το 1963 η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επιστήμη, τη Διοίκηση και την Πληροφόρηση, σε έκθεσή της στον Πρόεδρο Κέννεντυ σημειώνει: "Αν και είναι αλήθεια ότι η κακή διοίκηση είναι δυνατό να συνυπάρχει και πολλές φορές συνυπάρχει, με τα καλύτερα συστήματα μετάδοσης πληροφοριών, όμως η κακή μετάδοση πληροφοριών πάντα οδηγεί στην κακή διοίκηση".

Χωρίς βιβλιοθήκες δεν υπάρχει λαϊκή επιμόρφωση και συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

Σ' ένα κόσμο που διαρκώς μεταβάλλεται, όλοι οι εργαζόμενοι έχουν ανάγκη να πλαταίνουν συνεχώς τις γνώσεις τους. Αλλιώς κινδυνεύουν να τελατωθούν στη ρουτίνα ή να περάσουν στο περιθώριο. Οι βιβλιοθήκες εξασφαλίζουν την απαραίτητη ενημέρωση μέσα από τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και την επιμόρφωση. Αν λείπει αυτή η δυνατότητα ανανέωσης θα φρενάρει γενικότερα η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Η πρόοδος ενός έθνους εξαρτάται από την πρόοδο του λαού του. Αν μια χώρα δεν παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις πνευ-

ματικές τους ικανότητες και να καλλιεργούν τις ψυχικές τους δυνάμεις, η χώρα αυτή δεν μπορεί να εξελιχθεί ούτε οικονομικά, ούτε πολιτιστικά, θα μαρζώσει και θα χαθεί. Αυτό το εκεσήμανε ο Λένιν στους συνεργάτες του λέγοντας: "Προσπαθείστε να βάλετε τις βιβλιοθήκες στο πρώτο πλάνο των απασχολήσεών σας. Πρέπει να δανεισθούμε από τις αστικά προηγμένες χώρες όλα τα σύγχρονα μέσα που διαθέτουν, για να ανοίξουμε διάπλατα το δρόμο προς τα βιβλία που βρίσκονται μέσα στις βιβλιοθήκες!"

Βλέπουμε εδώ ότι το μήνυμα αυτό εγγίζει κι' ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα, που είναι ότι: Για να λειτουργήσουν σωστά οι βιβλιοθήκες, πρέπει να μάθουμε ορισμένα πράγματα, που οι άλλοι εφάρμοσαν με επιτυχία πριν από μας. Η οργάνωση μιας βιβλιοθήκης δεν είναι θέμα ούτε έμπνευσης ούτε διαίσθησης, αλλά, μεταξύ άλλων, χρειάζονται πολύ συγκεκριμένες επιστημονικές γνώσεις που πρέπει να τις αποκτήσουμε. Πρέπει επομένως να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στο προσωπικό, που θα αναλάβει να στήσει ζωντανές βιβλιοθήκες μέσα στη σύγχρονη κοινωνία. Δεν μπορούμε να μιλάμε για ανάπτυξη βιβλιοθηκών, αν δεν ετοιμάσουμε και δε χρησιμοποιήσουμε σωστά το προσωπικό που θα τις κινήσει. Για το λόγο αυτό, η εκπαίδευση του βιβλιοθηκάριου πρέπει να γίνεται από την πολιτεία με κολλή ευθύνη. Με την ίδια ευθύνη και φροντίδα που ετοιμάζεται η εκπαίδευση του δασκάλου και του καθηγητή.

Ένας βιβλιοθηκάριος πρέπει να συγκεντρώνει ποικίλες γνώσεις, που θα του επιτρέπουν να ασκεί σωστά τον εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό του ρόλο. Ο βιβλιοθηκάριος πρέπει νάναι ικανός να προσαρμόζεται γρήγορα μέσα στις συνθήκες της συνεχούς επιστημονικής, τεχνολογικής και κοινωνικής εξέλιξης. Να αφομοιώνει δημιουργικά τις επιστημονικές εξελίξεις, να ανανεώνει και τελειοποιεί τις γνώσεις του.

Πρέπει να συνδυάζει τις θεωρητικές γνώσεις με την ικανότητα να αντιμετωπίζει πρακτικά ζητήματα.

Πρέπει ακόμη να μάθη πώς θα ζει τη ζωή της κοινότητας για να μπορεί να μετατρέψει τη βιβλιοθήκη σε δραστήριο πνευματικό κέντρο, όπου θα δοκιμάζονται, θα ασκούνται και θα αναπτύσσονται όλες οι δημιουργικές ικανότητες των μελών της κοινότητας.

Η πρώτη φροντίδα λοιπόν της πολιτείας θάνει να προετοιμασθεί σωστή και ολοκληρωμένη εκπαίδευση του βιβλιοθηκάριου και μαζί να εξασφαλισθεί η διαρκής επιμόρφωσή του. Παράλληλα θα διασφαλισθεί η επαγγελματική του κατοχύρωση και η κοινωνική του αναγνώριση.

Την ύπαρξη ειδικευμένου προσωπικού η UNESCO τη θέτει ανάμεσα στις βασικές προϋποθέσεις για τη λειτουργία μιας βιβλιοθήκης και φθάνει ως το σημείο να επισημαίνει ότι "άν δεν υπάρχουν οι στοιχειώδεις προϋποθέσεις για να ξεκινήσει μια βιβλιοθήκη και το ειδικευμένο προσωπικό που θα τη συντη-

ρήσει, είναι προτιμότερο να μη δημιουργηθεί καθόλου". Αλλα προσθέτει αμέσως μετά: "Λίγες εντούτοις θεωρούνται σήμερα οι χώρες που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις στοιχειώδεις αυτές απαιτήσεις".

Ής μη δεχθούμε λοιπόν να συγκαταλέγεται η χώρα μας στις λίγες εξαιρέσεις 15 χρόνια ύστερα απο την έκδοση του μανιφέστου.

Ξέρουμε ότι στο σημείο καθυστέρησης που βρισκόμαστε σήμερα χρειάζονται πολλά να γίνουν. θα χρειασθούν πολλές προσπάθειες, πολύς χρόνος και πολύ χρήμα. Δε γίνονται όλα αμέσως, ούτε όλα μαζί. Εκείνο όμως που θέλουμε να δούμε, είναι μια αρχή. Να δούμε πρώτα ακτά δείγματα της πολιτικής βούλησης για τη μεγάλη στροφή που χρειάζεται αυτός ο τομέας. Στη συνέχεια να βεβαιωθούμε για την ύπαρξη προγράμματος με βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, και ακόμη να γνωρίσουμε τα μέτρα που προβλέπονται για την εφαρμογή του.

Η ΕΕΒ μπορεί να συμβάλει τόσο στη μελέτη όσο και στην πραγματοποίηση του προγράμματος αυτού. Είμαστε σίγουροι ότι και τα άλλα επαγγελματικά σωματεία, καθώς και άλλοι ενδιαφερόμενοι παράγοντες, όπως είναι οι εκδότες, βιβλιοπώλες, πολιτιστικοί σύλλογοι, κοινωνικοί φορείς, Αυτοδιοίκηση κλπ, θα ανταποκριθούν στο κάλεσμα, αν τους ζητηθεί. Αυτός ο κόσμος απο τη φύση του είναι ευαίσθητος σε θέματα που αφορούν την πνευματική και πολιτιστική ζωή.

Είναι έτοιμος να ενισχύσει κάθε πολιτιστική προσπάθεια και μπορεί να καταλάβει, ότι ένα καλά οργανωμένο σύστημα βιβλιοθηκών και πληροφόρησης είναι πολύ θετική επένδυση για το μέλλον του τόπου.

Οι καιροί ζητούν μια εξαιρετικά μεγάλη στροφή σ' ένα τομέα που ως τώρα έχει επικίνδυνα παραμεληθεί. Είναι όμως απαραίτητη αυτή η στροφή αν θέλουμε να εξασφαλίσουμε μια αυτοδύναμη, ανεξάρτητη και ανεμπόδιστη πορεία στη χώρα μας.